

כפייה לכתחילה משום מידת סדום

[7] שו"ע סי' קנג

א: המבקש להוציא זיז מכותלו על אויר חצר חבירו כל שהוא, בעל החצר מעכב עליו שהרי מזיקו בראייה בעת שתולה בו ומשתמש בו.

ד: רמ"א: ואם בעל החצר רוצה לקבוע זיז בכותל חבירו, בעל הכותל יכול למחות בו אפילו בזיז פחות מטפח (טור).

ח: רמ"א: אבל לא יוכל לומר לבעל הצנור להטותו לרוח אחרת או לשנות בו כלל, ואפילו אם הוא ארוך אינו יכול לקצרו, והוא שיש קפיידא לבעל הצנור, אבל בלאו הכי כופין על מדת סדום.

יג: כשיבא בעל הגג להעמיד סולם גדול, בעל החצר יכול למחות בידו כדי שלא יחזיק עליו. אבל אם העמיד סולם קטן, אינו יכול למנעו, שהרי אומרים לו: אין לך הפסד בזה, כל זמן שתוצה תטלנו.

[8] ב"מ דף צט ע"ב

משנה: מי שהיתה דרך הרבים עוברת לתוך שדהו, נטלה ונתן להם מן הצד מה שנתן נתן, ושלו לא הגיעו. גמרא: אמאי שלו לא הגיעו?! לינקוט פזרא וליתיב!?

[9] שיטמ"ק בשם רבנו יונה

קשיא לי היכן מצינו שיקח אדם קרקע של חברו ויחליף בשלו שלא מדעת חברו מטעם זה נהנה זה לא חסר ובפרק קמא נמי אמרינן מעלינן ליה בנכסי דבי מר מריון. ואפשר לומר כיון דלא קנה ליה גופה אלא להילוכא בעלמא ולא עוד אלא דגופה של בעל השדה כדתנן החיצון זורע את הדרך כגון זה כופין על מדת סדום ליתן להם הילוך מן הצד שאין חסרין בכך כלום.

[10] שבט הלוי חלק ח סי' רצט

לדידי פשיטא לי דלא שייך כופין על מדת סדום שיוותר אדם על מה ששייך לו ואינו דומה לסוגית ב"ק כ' ושו"ע ח"ו"מ סי' שס"ג... וכי אדם עשיר ענקי שגם הרבה דינרי כסף לא נחשבים אצלו כלל, ושכנו האביון שחסר לו גם פרוטה וכי אנחנו נכוף ליתן לו מכספו בלי שורת הדין רק מטעם כופין על מדת סדום אי לאו משום דין כפי' על הצדקה.

[11] הישר והטוב קובץ ג – מאמר כופין על מדת סדום

למדנו מזה לגבי מה שמצוי בזמנינו שיש לאחד מגרש סמוך לדירתו ואין שום אפשרות שיוכל לצרפו לדירתו או לבנות שם בכל אופן שהוא שאין לו כלל גישה לזה ולשכנו יש אפשרות לצרף שטח זה לדירתו אין כופין אותו לתת להבירו לבנות שם או למכור לו את המגרש וכן כשרוצה לבנות על גג בנין משותף יכול כל אחד מדיירי הבנין שיש לו חלק בגג הבנין לעכב עליו מעיקר הדין אף שאין למעכב שום אפשרות לבנות צל גבי הגג ואין לו שום הפסד מבנייתו של העליון... כל זה הוא מעיקר הדין, אך למעשה יש לברר בבי"ד כל מקרה לגופו כיון שיש בזה הרבה פרטי דינים ובודאי מן הראוי לכל אחד לוותר בכגון זה לשכניו וכמאמרם ז"ל ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה דעלך סני לחברך לא תעביד ולא חרבה ירושלים אלא מפני שהעמידו דבריהם על דין תורה והחכם עיניו בראשו לראות בטובתם של השכנים ובזה ישורו שלום ושלחה ביניהם כל הימים.

[1] ב"ק דף כ

הדר בחצר חבירו שלא מדעתו, צריך להעלות לו שכר או אין צריך? היכי דמי? אילימא בחצר דלא קיימא לאגרא וגבא דלא עביד למיגר, זה לא נהנה וזה לא חסר! אלא בחצר דקיימא לאגרא וגבא דעביד למיגר, זה נהנה וזה חסר! לא צריכא, בחצר דלא קיימא לאגרא וגבא דעביד למיגר...

[2] תוס' ב"ב דף יב ע"ב

ועוד הא דכופין על מדת סדום בזה נהנה וזה לא חסר היינו בשכבר דר בחצר חבירו שאינו מעלה לו שכר אבל הא פשיטא שיכול למחות בו שלא יכנס לדור בביתו.

[3] מרדכי ב"ק על דף כ

כתב רבינו אבי העזרי שמעתי דמצי למיכפייה דהא כופין על מדת סדום. ויש מפרשים דאין כופין אלא כגון היכא דמהני [אפילו] אי הוה בעי לארווחי בהא מלתא לא מצי לארווחי הלכך כייפינן ליה כיון דלא חסר מידי אבל היכא דאי הוה בעי בעל החצר לאיגורי הוה מירווח השתא נמי כי לא מוגר ליה לא כייפי ליה.

[4] שו"ע סי' שסג טע"ו

הדר בחצר חבירו שלא מדעתו, שאמר לו: צא, ולא יצא, חייב ליתן לו כל שכרו. ואם לא אמר לו: צא, אם אותה חצר אינה עשויה לשכר, אינו צריך להעלות לו שכר... אף על פי שדרך זה הדר לשכור מקום לעצמו, שזה נהנה וזה אינו חסר. הגה: ודוקא שכבר דר בו, אבל לא יוכל לכופו לכתחילה שינחמו לדור בו, אע"פ דכופין על מדת סדום במקום שזה נהנה וזה אינו חסר, הני מילי בדבר דאי בעי ליהנות לא יוכל ליהנות, אבל בכי האי גוונא דאי בעי בעל חצר ליהנות ולהריח להשכיר חצירו היה יכול, אלא שאינו רוצה, אין כופין אותו לעשות בחנם (מרדכי ונ"י פרק ה"ל).

[5] שו"ע סי' קעא טע"א

האחין או השותפין שבאו לחלוק השדה וליטול כל אחד חלקו, אם היתה כולה שוה לגמרי, חולקין לפי המדה בלבד. ואם אמר אחד: תנו לי חלקי מצד זה כדי שיהא סמוך לשדה אחר שלי ויהיה הכל שדה אחד, שומעין לו, וכופה אותו על זה, שעייכוב בדבר זה מדת סדום היא (ו"א דאין שומעין לו, אלא צריך להעלות בדמים עד שיתרצו חביריו) (טור בשם הרא"ש), ויש אומרים דהוי ספק, וכל דאלימ גבר (מרדכי בשם מהר"ם).

[6] טור סי' קנג

כתב ה"ר יהודה ברצלוני זיז פחות מטפח... אין בעל החצר יכול למחות... וכן אם בעל החצר בא לקבועו בכותל של בעל הגג כיון שהוא פחות מטפח אין בעל הגג יכול למחות בו וכגון זה כופין על מדת סדום ותולה בו הפציון... ואי משום טענת היזק הכותל, זיז שהוא פחות מטפח מעץ או מלוח אין יכול לתלות בו משא כבד כ"כ שיש בו היזק לכותל... ע"כ. ולא מסתבר כלל שבעל החצר יכניס זיז פחות מטפח בכותל בעל הגג בעל כרחו.

אם נתן צינור בפי המזחילה... אינו יכול לומר לו להטותו לרוח אחרת ולא לשנות בו כלל, שאפילו אם הוא ארוך אינו יכול לקצרו. וכתב א"א הרא"ש ז"ל ומיהו דוקא שיש לו קצת טענה לבעל המרחב שאין המים מקלחין יפה בכתחילה אע"פ שאין לו בזה היזק אבל בלא טענה כופין אותו על מדת סדום.

כתב הרמב"ם לפיכך כשבא בעל הגג להעמיד סולם גדול יכול בעל החצר למחות בו שלא יחזיק עליו אבל אם הסולם קטן אין יכול למנעו שהרי יאמר לו אין לך שום הפסד בזה שכל זמן שתוצה תבטלנו ע"כ ואינו נראה דהיאך ישתמש בשל חבירו בעל כרחו.